

סוסיא גבעות סביב לה / חמי זלצר

מבקרים ביישוב סוסיא הרבה פעמים תוהים איך אין גדר המקיפה את היישוב. התרגלנו לחשוב שאם אנחנו מקיפים איזור בגדר, הגדר שומרת עליו. בסוסיא מימים ימימה סברו שהקפת היישוב בגדר תזיק לו. הגדר מכריזה: "אנחנו עד כאן!", היא באופן אבסורדי קוראת לחורשי רעתנו להשתלט על קרקעות עד הגדר ולנו כביכול לא נשאר אלא ללוות את השתלטותם במבטים דואגים. לעומת זאת אם אין גדר והיציאה מהתחום המיושב אינה מסומנת בקו ברור אין מגמת ההשתלטות של שכנינו קלה כלל ועיקר. המרחב הפתוח מאפשר גם לנו, יושבי סוסיא לצאת מהתחום המיושב בפעילות שהינה לא רק התיישבות. יוצאים לפעילות חקלאית, נוטעים כרמים ושדות, רועים את הצאן בגבעות המוריקות מסביב. וכמובן מטיילים! כך מממשים אנו את שלושת עקרונות האחיזה בשטח: התיישבות, חקלאות וטיילות. כשמוצבת גדר, פעולות אלו דורשות איזו התגברות מנטלית של "חציית גדר", דבר שנתפס לא בטיחותי. מצב שאין גדר קורא לנו לשוטט כך בגבעות הסובבות את היישוב. אחיזתנו בקרקע, באדמת הארץ נעשית חזקה יותר, וברורה יותר.

את התנועה של היציאה החוצה מהתחום המיושב הנכחו חקלאי סוסיא לאורך השנים ועל כך תודתנו נתונה להם עד עצם היום הזה וכמובן לאלו שכעת עומלים לגדל על האדמה הברוכה כל מיני תבואה ופרי. תפקיד נכבד ישנו גם לרעיית הצאן. כל מקום שתדרוך בו כף רגלינו לנו יהיה. בהקשר זה אנו חייבים להזכיר את יאיר הר סיני הי"ד שהקים יחד עם אשתו דליה את חוות הר סיני בשנות ה-80 ובמו ידיהם הקימו מרחב חקלאי ענף ומרשים שכלל רעיית צאן בגבעות המקיפות את סוסיא מארבעה רוחותיה.

כך התאפשר שחגורת חיים מרשימה ויפה ופתוחה נשמרה לאורך השנים. כמובן היו נסיונות פלישה והשתלטות של שכנינו אבל עינם הפקוחה של תושבים, חקלאים עמדה על המשמר ועזרה יותר מכל גדר.

לפעילות חקלאית ענפה זו מצטרפים החלוצים החדשים שהתיישבו בגבעות בשנים האחרונות. וכעת על כל זאת, אנו קוראים בקול גדול לכל שוחרי הטבע לצאת ולטייל במרחבים. להוסיף את הצלע השלישית למימוש אחיזתנו: "כל מקום אשר תדרוך כף רגליכם בו". הטיול!!!

כעת כל דורש לצאת אל המרחבים יכול לצאת ולהתענג על מרחביה הפתוחים של סוסיא.

מדובר בחגורת גבעות שמקיפה את סוסיא מכל עבריה המחוברת בשבילי רגל, אופניים ורכב [כל רכב].

נסקור כאן בקצרה את הגבעות ונקודות העניין. זו קריאה לכל אחד ואחת שקוראת מאמר זה. לקום ולצאת אל המרחב: [המספור מופיע במפה המצורפת]

1. גבעת חכליל – השם חכליל מזכיר לנו את ברכת יעקב אבינו ליהודה בנו: "חֲכָלִיל יַעֲיִנִים מִיָּין וְלָבָן שְׁנִיִּים מִחֶלֶב". ואכן מסביב לסוסיא שבנחל יהודה, כרמי גפן רבים. הגבעה הצפונית של סוסיא בה מזדקרת ובולטת מצודת הרג'ום [רג'ום אל חמיר]. מצודת הגנה על מרחב חקלאי ענף שהיה כאן בתקופת בית שני. בסמוך לרג'ום שכונת בתים שהולכת ונבנית. הגבעה החלה להתאכלס מיד לאחר הרצחו של יאיר הר סיני הי"ד בשנת 2001 על ידי תושבים מתנדבים וחלוצים מהיישוב סוסיא. כיום ישנה פרגולת תצפית שבנו נוער סוסיא, הצופה צפונה, ממנה ניתן לראות את סוסיא העתיקה, את יטא, כירמיל, והרכס הרחוק בו שוכנת העיר חברון. בגבעת חכליל הולך ונבנה גן משחקים לזכרו של ינון לבנון הי"ד שהתגורר בגבעה והיה אחד ממחזקי האחיזה בה. בגבעה בור מים מרשים שנמצא טיפה מערבית למצודה על אחד ממשטחי סלע הקרטון "המרצפים" אותה.

2. גבעת הדגל – ממערב לגבעת חכליל, שוכנת גבעת הדגל, על שם הדגל שהתנוסס עליה בעבר כשעוד לא גרו בה משפחות, אליה מובילה דרך רומית עתיקה שסימנים עתיקים מרמזים עליה. ניתן ללכת על דרך זו ולהגיע לאוכף שבינה לבין גבעת חכליל. לטפס על הגבעה ולפגוש שם את שלושת המשפחות החלוצות שמתגוררות בה. על השלוחה של גבעת הדגל הפונה צפונה ניתן לגלות בעונה פרטים של אירוס הסרגל, מין יפיפה ואנדמי לארץ ישראל. חשוב לציין שמהאוכף בין גבעת הדגל לגבעת חכליל ישנו שביל נוח ומקסים צפונה המוביל ומחבר אותנו לאתר סוסיא העתיקה בו ישבו יהודים מאות שנים והם לנו השראה לאחיזתנו והתיישבותינו כאן היום.

3. גבעת אלונים – מדרום מערב לסוסיא. מתנשאת גבעת אלונים על שם האלונים הנטועים שם. בגבעה נבנו שלושה בתים ומתגוררים בה שלוש משפחות חלוצות. מגבעה זו ניתן לראות את העיירה סמוע משתרעת מתחתנו. העיירה בה שוכן בית הכנסת העתיק שהיה של הכפר אשתמוע מימי המשנה והתלמוד.

4. גבעת הרועה – ממזרח לגבעת אלונים. מדרום דרום מערב לסוסיא. הרועה, הינו יאיר הר סיני הי"ד שרעה את צאנו במרחב זה ובאחד מהואדיות היורדים מהרכס הדרומי לסוסיא נרצח בידי בני עולה. הגבעה מזכירה לנו את הרועה, יאיר, ואת תרומתם האדירה של הרועים כולם לאורך השנים. הרועים הרואים למרחקים במקום ובזמן ובזכותם אנחנו כאן במרחבים. בראש הגבעה פרגולה יפיפה, ספסלים, ונדנדות שעליהם חרוטים משפטים מחזקים, גם משל יאיר עצמו. בגבעה בור מים ובוסתן עצי פרי.

5. גבעת הצופה – מתנשאת בשיא הגובה של הרכס שמדרום לסוסיא. בגבעה מגדל תצפית גדול שניתן לטפס עליו ולראות דרומה עד באר שבע, התחנה הסולארית באשלים, יער יתיר. וצפונה את אביגיל, תל מעון, וכמובן יטא וחברון. במזרח רכס תוואמין ובמערב רכס דהריה.

6. רכס האמונה – הלא הוא רכס תוואמין. המזרחי. שמשתלת חישתיל והבור האדום [10] [בור מים עם בוסתן מטופח ונעים] בשלוחותיו הגולשות מערבה. על רכס זה הוקמה חוות האמונה של משפחת שימחוביץ'. וכמעט בשיא הגובה בסמוך לשביל העולה מעלה, מבצבים אבני גזית בדמות בסיס מצודת הגנה כזו הדומה למצודה ברוג'ום אל חמירי. בסמיכות לה מערת קבורה עם חצר הקבר, מערה מרשימה במיוחד. החפירה הארכאולוגית שם בעיצומה. נכוננו לנו עוד גילויים בעזרת ה'.

7. גבעת חנן – במורדותיו של רכס תוואמין מערבה – בעמק סוסיא אפשר לומר... מלבלב לו יער סוסיא שבסמיכותו מספר קראוונים ובית כנסת, זו גבעת חנן. על שמו של חנן פורת איש ההתיישבות, איש חזון ומעש, איש תורה ועבודה. בשמו וברוחו תושבי המקום נאחזים האדמת ההר. ניתן לטייל ביער ולטפס אל השכונה וליהנות מיופיה. ביער שולחנות פיקניק לטובת המטיילים.

8. עמק הצמחים הנדירים – הואדי העולה לרכס האמונה מכיוון בית העלמין [בצמוד לחישתיל] ידוע בעושר מיני הצומח הקיימים בו. בכלל איזור רכס תוואמין – רכס מעון על גבול המדבר ידוע בתנאיו המיוחדים עבור צומח. כאן צומחים צמחים נדירים, אנדמים וגם מינים "אדומים" [מינים בסכנת הכחדה] רט"ג עומלת בשימור האיזור ושימור המינים והשבתם. לאחרונה הוצבו שלטי הסבר בכניסה לואדי. עבשיו זו העונה לטייל בו. הכל מלבלב ופורח באופן מרשים. מפעים ממש.

9. גבעת הנוטר – אנחנו סוגרים את סיבוב הגבעות העוטרות את סוסיא בגבעה הצפונית לסוסיא, טיפה מצפון לכביש המוביל לאתר סוסיא הקדומה. הוצב שם מגדל תצפית שנראה מהכביש. עוד נקודה אסטרטגית וחשובה לשמירה על הדרכים ופיתוח עתודות קרקע מצפון לסוסיא.

כמובן שסיבוב כזה יפה שיתחיל או יסתיים באתר סוסיא העתיקה...

אז קדימה!

כל שנותר הוא לקחת את המאמר הזה ולצאת אל הגבעות!

ניפגש בשבילים, בינות לפרחים!

